

UFAGLÆRTE 17. november 2011

DEBATINDLÆG

Debat: 370.000 ufaglærte job forsvundet på 20 år

Skrevet af

Lars Andersen

Direktør

Det danske arbejdsmarked er under forvandling, og set i et længere perspektiv er den helt store udfordring, at krisen har skubbet bag på en udvikling, der gennem flere årtier har præget det danske arbejdsmarked: De ufaglærte arbejdspladser forsvinder hastigt og erstattes af uddannet arbejdskraft - mens knap en million danskere i 1990 havde grundskolen som højeste uddannelse, er denne andel nu reduceret til knap 625000. Derfor er øget uddannelse mere end nogensinde nøglen til job på fremtidens arbejdsmarked.

Kontakt

Direktør

Lars Andersen

📞 40 25 18 34

✉️ la@ae.dk

Den økonomiske krise har på mange måder været dyr for det danske samfund. Det skyldes ikke mindst, at recessionen i 2008 og 2009 har kostet mange danskere jobbet, og at kriseårene samtidig har resulteret et betydeligt hul på de offentlige finanser.

Siden krisens udbrud i efteråret 2008 er den samlede beskæftigelse faldet med ca. 170.000 personer, hvilket svarer til 5,8 pct. af beskæftigelsen. Tallene dækker over, at den private beskæftigelse er faldet med 180.000 personer, mens beskæftigelsen i den offentlige sektor er vokset med 11.000 personer.

Kigger man fremad er forventningen desværre, at der efter recessionen i 2008 og 2009 og et magert 2010 venter yderligere tre magre år for både byggeriet, industrien og servicesektoren.

Set i et længere perspektiv er den helt store udfordring, at krisen har skubbet bag på en udvikling, der gennem flere årtier har præget det danske arbejdsmarked. Ord som globalisering, outsourcing eller udflytning af arbejdspladser dækker alle over den udviklingstendens, at produktion og arbejdspladser, som tidligere lå i Danmark, flyttes til lande, hvor lønnen er væsentligt lavere end i Danmark. Og i dag er de udflytningstruede job rykket stadig højere op i jobhierakiet – de er rykket fra fabrikgulvet og ind på kontorgangene.

HVERT ÅR oprettes og nedlægges mange tusind job på det danske arbejdsmarked. I kriseårene, hvor vi har oplevet en kraftigt faldende beskæftigelse, har vi været i den situation, at der sammenlagt er blevet nedlagt langt flere job, end der er blevet oprettet. I højkonjunktoren i 00'erne var billedet det modsatte. Her blev der – netto – skabt markant flere job, end der blev nedlagt.

I denne periode var det derfor også nemmere for lønmodtagere i udflytningsramte job at finde alternative beskæftigelsesmuligheder. I dag har lønmodtagerne ikke disse muligheder. Nu er udflytning af job ofte ensbetydende med arbejdsløshed.

En af de mest illustrative brancher er industrien. Her forventes et samlet jobtab på 10.500 arbejdspladser frem mod 2013. Det betyder, at ikke en eneste af de ca. 65.500 arbejdspladser, der gik tabt under krisen, ser ud til at blive genskabt i industrien i de kommende år.

Jobtabet frem mod 2013 skyldes dels, at det svage opsving i økonomien ikke kan trække gang i arbejdsmarkedet og skabe nye job, men det skyldes også, at der hvert eneste år nedlægges ca. 6.500 job i industrien – uanset om der er krise eller ej. Krisen har med andre ord skubbet bag på en i forvejen negativ strukturel udvikling, hvor mange arbejdspladser i industrien flyttes til udlandet eller erstattes af nye teknologier.

Ser man på udviklingen i den samlede beskæftigelse over tid, er den i løbet af de seneste 20 år vokset med ca. 155.000 personer. På trods af en samlet beskæftigelsesfremgang, er det imidlertid ikke alle uddannelsesgrupper, der har oplevet fremgang. Det fremgår af figuren, der viser beskæftigelsen i Danmark fra 1990-2010 fordelt på uddannelse.

Hvor knap en million danskere i 1990 – svarende til 37 procent af arbejdsstyrken – havde grundskolen som højeste uddannelse, var den andel i 2010 reduceret til knap 625.000 – altså et fald på knap 370.000. Gruppen af ufaglærte på arbejdsmarkedet er med andre ord faldet med næsten 400.000 personer, eller hvad der svarer til et fald på næsten 37 procent.

I samme periode er andelen af arbejdsstyrken med en videregående uddannelse omvendt steget fra knap 485.000 til omkring 840.000 i 2010. En stigning på knap 355.000, eller hvad der svarer til 42 procent. Det betyder, at der siden 2003 – hvor de to linjer i figuren krydser hinanden – har været flere danskere på arbejdsmarkedet med en videregående uddannelse end personer, der er ufaglærte.

Denne udvikling har medført, at uddannelsessammensætningen på arbejdsmarkedet er forandret de seneste 20 år. Mens det i 1990 var mere end hver tredje, der kun havde gennemført grundskolen, er det i dag mindre end hver fjerde i arbejde, der er ufaglærte.

Mens billedet for de faglærte (erhvervsuddannede) er nogenlunde uændret i løbet af samme 20-årige periode, er andelen af personer med videregående uddannelse steget markant. Mens det i 1990 var ikke langt fra hver sjette, der havde en videregående uddannelse, er det i dag tæt på hver tredje.

Udviklingen de seneste 20 år viser altså, at behovet for ufaglært arbejdskraft bliver mindre og mindre samtidig med, at behovet for uddannet arbejdskraft stiger. Det skyldes ikke mindst den teknologiske udvikling og globaliseringens pres. Samtidig tyder alt på, at efterspørgslen efter uddannet arbejdskraft fortsætter i de kommende år.

DERFOR ER det i dag vigtigere end nogensinde, at vi sikrer et konstant højere uddannelsesniveau for at imødekomme efterspørgslen på arbejdsmarkedet. Et stigende uddannelsesniveau er nemlig nøglen til at generere stigende økonomisk vækst og velstandsudvikling i Danmark.

Dette kræver et massivt fokus på både ungdomsuddannelserne, erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser, men det er samtidig nødvendigt, at mulighederne for voksen- og efteruddannelse konstant forbedres. Især de ufaglærte, men også de faglærte skal have gunstige muligheder og vilkår for at opkvalificere sig og dermed forbedre deres jobchancer på fremtidens arbejdsmarked.

